

Distonija: svarbiausi faktai pacientams

KAS TAI?

Pacientai, sergantys distonija, patiria nevalingus raumenų spazmus ar susitraukimus. Dėl to atsiranda trūkčiojantys, galūnes susukantys judesiai bei neįprastos kūno pozos. Distonija gali paveikti beveik visas kūno sritis. Dažniausiai paveikiama viena sritis. Toliau išvardytos distonijos pasitaiko dažniau:

- Kaklo raumenų susitraukimai sukelia nenormalius galvos pasukimus, pasvirimus ar persisukimus, dažnai su drebančiais, trūkčiojančiais judesiais. Ši būklė žinoma kaklinės distonijos, arba tortikolio pavadinimu;
- Veido raumenų susitraukimas lemia per dažną mirksėjimą ar akių spazmus, vadinamus blefarospazmais. Jei tai įvyksta su apatinės veido dalies spazmais, tai vadinama *Meige* sindromu. Jeigu paveikiamas žandikaulis ir/ar liežuvis, tai vadinama oromandibuline distonija;
- Esant spazmodinei disfonijai, pacientai skundžiasi įtemptu, alsuojančiu balsu;
- Kitos dažnai paveikiamos sritys yra pėdos ir plaštakos. Jei paveikiama plaštaka, tai dažniausiai - atliekant tam tikrus veiksmus, pavyzdžiui, rašant ar grojant muzikos instrumentu. Tokia distonija vadinama nuo užduoties priklausančia (ang. *task-specific*) distonija;
- Kai kuriais atvejais paveikiamos kelios kūno sritys. Retais atvejais, dažniausiai, kai distonija prasideda vaikystėje, paveikiama daug kūno sričių ir tai vadinama generalizuota distonija.

KAS TĄ SUKELIA?

Yra daug įvairių distonijos priežasčių. Vieni žmonės įgyja distoniją, nes paveldi ją sukeliantį geną. Kiti įgyja distoniją dėl kitos ligos, pavyzdžiui, smegenų pažeidimo ar infekcijos, vaistų ar chemikalų poveikio. Kai kuriems žmonėms distonija atsiranda po ilgametės pasikartojančios veiklos, tokios kaip rašymas („rašytojo ranka“) ar grojimas muzikos instrumentu („muzikanto distonija“). Deja, tačiau daugumos distonijų priežastys nėra žinomos.

KAIP DISTONIJA DIAGNOZUOJAMA?

Gydytojas, dažniausiai turintis patirties judėjimo sutrikimų gydymo srityje, nustato diagnozę po paciento apžiūros ir ištyrimo. Kai kuriems žmonės gali būti rekomenduojami kraujo tyrimai, galvos smegenų vaizdiniai tyrimai. Gydytojas remsis šia informacija:

- Amžius, kai distonija prasidėjo;
- Paveiktos kūno sritys;
- Ar distonija prasidėjo staiga, ar palaipsniui blogėja;
- Ar kartu nėra kitų susijusių sveikatos problemų.

Deja, Jūsų gydytojui ne visada gali pavykti surasti tikslią priežastį, o dauguma pacientų pradžioje nediagnozuojami ar diagnozuojami klaidingai. Pacientai, turintys lengvas distonijos formas, gali net nemėginti ieškoti patyrusių gydytojų konsultacijų, ir dėl to likti nediagnozuoti.

AR YRA GYDYMAS?

Distoniją galima gydyti. Jei Jūsų gydytojas suranda priežastį, tada galima pasiūlyti specialų gydymą, susijusį su ta priežastimi. Kitu atveju yra vaistų, kurie gali bent šiek tiek padėti. Dažniausiai vartojami tokie vaistai:

- Anticholinerginiai preparatai;
- Benzodiazepinai;
- Baklofenas;
- Raumenis atpalaiduojantys preparatai.

Vaistai dažniausiai skiriami bandymų ir klaidų metodo principu, stengiantis surasti pusiausvyrą tarp būklės pagerėjimo ir nepageidaujamų reiškinių. Kai kam gali padėti botulino toksino injekcijos. Jas turėtų atlikti tik patyrę specialistai. Botulino toksino injekcijos laikinai susilpnina raumenis ir numalšina susitraukimus/spazmus ir dažniausiai turi būti atliekamos nuo trijų iki keturių kartų per metus. Kai vaistai ir injekcijos nepakankamai gelbsti, gali būti taikomas chirurginis gydymas. Dėl jo galimybių Jums reikėtų pasikalbėti su savo gydytoju.

KO GALIU TIKĖTIS GYVENDAMAS SU DISTONIJA?

Daugumai distonija išsivysto per keletą mėnesių, kartais - keletą metų. Po to ji dažniausiai neblogėja. Kai kuriems distonija gali plisti iš vienos kūno srities į kitą, gali atsirasti kitokių sveikatos problemų.